
Piginnittuunermut politikki 28. marts 2023- meersoq naapertorlugu Naalakkersuisut aqutsinermut allagaataat – Namminersorlutik Oqartussat Aktianik piginneqatigiiffii

---

Naalakkersuisut
Siulittaasuata
Naalakkersuisoqarfia
Ingerlatseqatigiiffiit
Allattoqarfiat

2024

Siulequt

Naalakkersuisut, Inuit Ataatigiit, Siumut, Demokraatit aamma Atassut piginnittuunermut politikikkissaq nutaaq 2023-mi marsip 28-ani isumaqatigiissutigaaat. Siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu piginnittuunermik aalajaatsumik ingerlatsinissaq qulakkeersinnaaqqulugu, piginnittuunermut politikikkissap nutaap politikikkut siammasissumik isumaqatigiissutigineqarnissaa pingaaruteqarsimavoq. Ingerlatseqatigiiffiit inuiaqatigiinnit pigineqarnerat, taamaalillunilu inuiaqatigiinnik sullissisussaanerisa erseqqissaatigineqarnissaa isumaqatigiissuteqarnermi anguniakkat pingaarnersaraat. Taamaattumik ingerlatseqatigiiffiit pitsaasumik aquneqarnissaat, inuiaqatigiinnilu akisussaaffitik naapertorlugit ingerlatsinnaanerat inuiaqatigiinnit tatigineqarsinnaasariaqarpoq.

Politikikkut isumaqatigiissutip sinaakkutaasa iluini *Naalakkersuisut piginnittuunermut politikkiat* saqqummersitamati matumani nassuiaatigineqarpoq. Taamaalilluni Naalakkersuisut piginnittuunerinik, Namminersorlutik Oqartussallu aktianik piginneqatigiiffiini inuiaqatigiinnut tunngatillugu isumaliutiginninnerinik, saqqummersitatigit matumuunakkut atuortoq itinerusumik paasisaqassaaq.

Taamaalilluni aqutsinermi sakkussani suliassanut tamarmiusunut saqqummersitat tulluuttut sisamaapput:

1. Politikikkut isumaqatigiissut: *Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffiit piginnittuunermut politikki pillugu 2023-mi politikikkut isumaqatigiissut.* Namminersorlutik Oqartussanut, taamaalillunilu inuiaqatigiit ingerlatseqatigiiffinik piginnittuunerinut pingaarnertut politikikkut takorluukat, piginnittuunermut politikki pillugu isumaqatigiissummi nassuiaatigineqarput.

2. Piginnittuunermut politikki 28. marts 2023-meersoq naapertorlugu Naalakkersuisut aqutsinermut allagaataat – Namminersorlutik Oqartussat Aktianik piginneqatigiiffii: Politikikkut isumaqatigiissut tunngavigalugu Naalakkersuisut piginnittuunermik ingerlatsinerinik itisiliissalluni saqqummersitaq manna siunertaqarpoq. Piginnittuuneq qanoq ingerlanneqarnerasoq, ingerlatseqatigiiffiillu politikikkut isumaqatigiissummi qanoq malinnissanersut saqqummersitatigit oqaluttuarineqarpoq. Taamaalilluni saqqummersitaq politikikkut isumaqatigiissummi *malittarisassatut* atuuppoq.

3. Naalakkersuisut akissarsianut politikkiat pillugu kaajallaasitaq: Ingerlatseqatigiiffinni siulersuisut akissarsitineqartarnerat 2021-mi kaajallaasitanngorlugu aalajangersarneqarpoq, kingornalu 2023-mi nutarterneqarluni. Isertuaatsuunissamik pilersitsinissamik siunertaqartumik, akissarsiat pillugit politikki pingaarnertut tunngavinnik arlalinnik tunngaveqarpoq.

4. Inatsisartunut ukiumoortumik nassuiaat: Naalakkersuisut Inatsisartunut nassuiaasiortarput, nakkutiliinissarlu siunertaralugu ingerlatseqatigiiffiit ukiumoortumik *aningaasaqarnikkut nalunaarusaannik* katersuisassalluni.

Taamatut oqaaseqarlunga atuarluarnissassinnik kissaappassi.

Múte Bourup Egede
Naalakkersuisut Siulittaasuat

Imarisaa

1. Inuiaqatigiinnut akisussaaqataaneq	4
2. Piujartitsineq	6
3. Eqeersimaartumik piginnittuuneq	8
3.1. Akulerutinnginnissamut isuma	8
3.2. Naalakkersuisut eqeersimaartumik piginnittuunerat.....	9
4. Sillimaniarneq	10
4.1. Naalakkersuisut piginnittutut, susasaqartutullu akisussaasutut	10
4.2. Aarlerinartunik aqutsineq, suliffeqarfimmi nakkutilliineq kukkurersiunerlu.....	11
4.3. Peqquserluttoqarsinnaanerani Nakkutilliineq (Fraud Management).....	12
4.4. Nalunaaruteqartarneq, kinaassutsimillu isertuussilluni nalunaaruteqartariaaseq (whistleblower ordning).....	14
4.5. Kukkersuisumut atassuteqarneq	14
4.6. Suliffiup iluani kukkersuisineq	15
5. Ingerlatseqatigiiffiit atanissaat, siunissaallu	16
6. Iluanaarutit pillugit politikki	17
6.1. Taarsigassarsinissamut periarfissat akiitsullu pillugit periusissiaq.....	20
7. Siulersuisut	21
7.1. Siulersuisunik nalilersuineq.....	21
7.2. Namminersorlutik Oqartussanit aktianik piginneqatigiiffiini siulersuisuni atorfilittanik atuineq pillugu	22
7.3. Siulersuisuni ilaasortat sulisunit toqqakkat	22
7.4. Siulersuisuni nutaat aallartittussaattillugit.....	23
7.5. Siulittaasoq, siulittaassullu tullia.....	23
8. Ammasuuneq, isertuaatsuunerlu	24
8.1. Ingerlatseqatigiiffiit pisussaaffii - ammasuuneq, isertuaatsuunerlu	24
8.3. Ingerlatseqatigiiffiup tamanut ammasuunissaanut piumasaqaatit aalajangersimasut	27

1. Inuiaqatigiinnut akisussaaqataaneq

Piginnittuunermut politikki nutaaq pillugu politikikkut isumaqatigiissut – 2023 – Inuiaqatigiinnut akisussaaqataaneq

Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit piginnittuummata, Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginnit-qatigiiffii inuiaqatigiinnik qanitaminik sapinngisamik suleqateqassapput, ingerlatseqatigiiffiillu akunnerminni sapinngisamik suleqatigiissallutik. Ingerlatseqatigiiffik inuiaqatigiinnut akisussaaqa-taanerminik naammassinninnaassappat, ingerlatseqatigiiffiit ataasiakkaat qitiusumik suliaqarfii isumagineqarlutillu qulakkeerneqartariaqarput. Ernereerluni sulinnigiffeqarnermi atugassarititaasut, utoqqarnut politikki, Kalaallit Nunaannilu kulturi annerusumik ukkataralugit pitsaasumik atorfini-titaanermi atugassarititaasut ingerlatseqatigiiffiit qulakkiissavaat. Meeqqanut inuusuttunullu suliniutinik ingerlatseqatigiiffiit ineriartortitsinissaannik kaammattorneqassapput. Inuiaqatigiit akuutinneqarnissaat qulakkeerumallugu, nammineq kajumissutsiminnik ingerlanneqarlutik innut-taasut siunnersuisoqatigiivnik pilersitsinissaannik ingerlatseqatigiiffiit kaammattorneqassapput. Ingerlatseqatigiiffiit qullersaqarfii aqutsisuilu Kalaallit Nunaanniissasut piimasaqataavoq, soorlut-taaq sulisut najugaqavissut piginnaangorsarneqarnissaat ingerlatseqatigiiffiit sulissutigissagaat.

Piginnittuunermut politikkimut atatillugu Naalakkersuisut naatsorsuutigaat, inuiaqatigiinnut akisussaaqa-taanermi pingaarnertut siunertaq allaaserineqarluni, ingerlatseqatigiiffiit ataasiakkaat inuiaqatigiinnut akisussaaqataaneq pillugu erseqqissumik politikkimik ineriartortitsissasut. Piginnittut ataatsimiinnerinut atatillugu politikki nalimmassarneqartassaaq.

Ingerlatseqatigiiffiup pingaartitai siunniussatut kusanartutut nalunaarutaannaanatik, suliffeqarfimmi tamarmi ilumut malinniarneqarnissaat aalajangiisuvoq. Pingaartit aqutsisut malitassaat, malitassallu sulinermi malinneqartut naapertuunnissaat siulersuisut ilaatigut qulakkiigassaraat.

Politikki ingerlatseqatigiiffiup nittartagaani tamanut saqqummiunneqassaaq.

*Aaqqissuussami tamarmi pitsaasumik ileqqoqarnissamut, pitsaasunillu pingaartitaqarnissamut siuarsaas-salluni ingerlatseqatigiiffiup inuiaqatigiinnut pingaarnertut anguniagaanik, siulersuisut eqqarsaatiginnis-sasut **naatsorsuutigineqarpoq.***

*Nunat tamalaat akornanni innersuussutit naapertorlugit akilersilluni pinerluttuliunnginnissamut siulersui-sut politikkisamik aalajangersaassasut **naatsorsuutigineqarpoq.***

*FN-ip nungusaataangitsumik ineriartortitsinissamut (SDG-mål) nunarsuarmi anguniagaanut ingerlatseqa-tigiiffiup siulersuisui, pisortaanerilu eqqarsaatiginnissasut kiisalu nunarsuarmi anguniakkanik suliaqarner-mut ingerlatseqatigiiffiup periusissiaanik, pilersaarutaanillu aaqqissuussisimanerup ilisimatinneqarnissaa qulakkiissagaat **naatsorsuutigineqarpoq.***

*Ingerlatseqatigiiffiup inuiaqatigiinnut akisussaassuseqarnera pillugu politikki ingerlatseqatigiiffiup nit-tartagaani takuneqarsinnaassasoq **naatsorsuutigineqarpoq.** Ilutigisaanik ingerlatseqatigiiffiup inuiaqa-tigiinnut akisussaanini pillugu politikkini ukiumoortumik nalunaarusiami nassuiaatigissagaa imaluunniit tamatumunnga nassuiaat ukiup siuliani saqqummiunneqartoq ukiumoortumik nalunaarusiami innersuus-sutigineqartassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Nassuiaat minnerpaamik tulluuttunik paasissutissanik imaqartariaqarpoq:*

- a) *Ingerlatseqatigiiffiup inuiaqatigiinnut akisussaassuseqarneq pillugu politikkaa, matumani ingerlatseqatigiiffiup inuiaqatigiinnut akisussaannermini malitassanik, malittarisassanik imaluunniit tunngavinnik atuisarsimaguni taakkua ilanngullugit.*
- b) *Inuiaqatigiinnut akisussaassuseqarneq pillugu ingerlatseqatigiiffiup politikkini qanoq iliuusinnngortitarneraa, matumani tamatumunnga aaqqissuussinerusinnaasut imaluunniit suleriaasiusinnaasut ilanngullugit.*
- c) *Ukiumi naatsorsuusiortusumi inuiaqatigiinnut akisussaassuseqarnermi ingerlatseqatigiiffiup sulinera naapertorlugu suut anguneqarsimanerini kiisalu siunissami sulinissamut ingerlatseqatigiiffiup naatsorsuutigisai pillugit ingerlatseqatigiiffiup naliliinera.*
- d) *Nassuiaat innersuussinerluunniit aqutsisut nalunaarutaannut atassuteqassaaq.*
- e) *Ingerlatseqatigiiffinnut suliffissuaqarfik pillugu naatsorsuusiortunut suliffissuaqarfik tamaat isigalugu nassuiaasiortoqarnera naammassaaq.*

*Ingerlatseqatigiiffik meeqqanut inuusuttunullu suliniuteqassasoq **naatsorsuutigineqarpoq.***

*Najukkami inuiaqatigiit akuutinneqarnissaat qulakkeerumallugu, najukkami innuttaasut kajumissutsiminik siunnersuisoqatigiivinnik pilersitsinissaq ingerlatseqatigiiffiup ataavartumik sulissutigissagaa **naatsorsuutigineqarpoq.***

2. Piujuartitsineq

Piginnittuunermut politikki nutaaq pillugu politikkikkut isumaqatigiissut - 2023 - Piujuartitsineq

Ingerlatseqatigiiffiit inuiaqatigiinni qitiusumik inissisimanermikkut, pisortat ingerlatsiviisa ingerlatsinerat tapersersussallugu anguniassavaat. Aningaasaqarnikkut, avatangiisitigut isumaginninnikkullu piujuartitsinissaq siunertaralugu ingerlatseqatigiiffiit ingerlanneqarnissaat, tassuunakkullu niuerneramik tunngaveqartumik ingerlatsilluarnissap qulakkeerneqarnissaa qitiuvoq. Naalagaaffiit Peqatigiit nunarsuarmi anguniagaat kiisalu ESG - Environmental, Social and Governance (SDG - Sustainable Development Goals) atortuulersinneqarnissaat ingerlatseqatigiiffiit eqeersimaartumik sulissutigissavaat, soorluttaaq avatangiisit silaannaallu pissusaata, suliffeqarfiup isumaginninnikkut/inuiaqatigiinnut sunniuteqarnerata, suliffeqarfiullu nalinginnaasumik aqunneqarnerata iluani suliffeqarfik pillugu aningaasaqarnermut tunngassuteqanngitsumik pingaarutilinnik paasisutissaasiup ESG-p (Environmental, Social og Governance) atortuulersinneqarnissaa, nalunaarusiorfigineqartarnissaalu ingerlatseqatigiiffiit sulissutigissagaat naatsorsuutigineqartoq.

Ingerlatseqatigiiffiit ESG-p iluani suliaqartut, Corporate Sustainability Reporting Directive-mik (CSRD) taaneqartumut EU-p najoqqutassiaanut qanillattuissasut Naalakkersuisut kissaatigaat. Naatsumik oqaatigalugu suliniaqatigiiffiit avatangiisit, inuiaqatigiit, aqutsinerlu pillugit (ESG) nalunaarusiornissaanni piumasaaqatini aalajangersaalluni CSRD EU-mi inatsisaavoq.

CSRD-mik atuutsilersitsinerup kingunerisaanik ukiumoortumik nalunaarusianut ESG ilaasalissaaq, taamaalilluni suliffeqarfik pillugu aningaasaqarnikkut paasisutissat assigalugit piujuartitsinissaq pillugu paasisutissat nalunaarusiorneqartalerlutik. Taassumap kingunerisaanik paasisutissat katersorneqartussat, taamaalillunilu nalunaarusiornissamut ingerlatseqatigiiffiit isumalluutit atortagaat aamma annertusissapput.

Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffii CSRD-mut qanillattuinnissaannik toqqaanikkut ingerlatseqatigiiffiit nunani tamalaani atorneqarsinnaasumik, nallersuunneqarsinnaasumillu nalunaarusiornissaannut nassuiarluarneqarsimasunik aalajangersimasumik najoqqutassaqaalernissaat qulakkeerneqassaaq.

Piujuartitsinissaq pillugu paasisutissat assigiissarneqassapput, piujuartitsinissarluk pillugu paasisutissat aningaasaqarnermut attuumassuteqarneri peqqussutitigut akuerineqarluni. Piujuartitsineq pillugu paasisutissat aningaasaqarnikkut naleqarneri pitsaaneruseqarneri takutinneqarsinnaaleqqullugit, ESG pillugu nalunaarusiap pissarsiariunarsarnissaa, tatigineqarnerulernissaa, ammanerulernissaalu CSRD-p siunertaraa.

Suliffeqarfinnik, taakkualu ESG-nik suliniutaannik ilaatigut taarsigassarsitsisartut nallersuussinnaanngorlugit, paasisutissat assigiissarneqassapput. Imappoq, taassumap kingunerisaanik Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffii tulliuttunik suliaqassasut:

Misissueqqissaarneq: Piujuartitsinerup, akisussaassuseqartumillu suliffeqarfinnik ingerlatsinerup iluani EU-mi inatsisini nutaani tamani tunngaviumik piumasaaqat. Imappoq, ingerlatseqatigiiffik CSRD-mik suliaqalerniartooq misissueqqissaarnissaq naleqquttuussasoq, taamaattumillu ingerlatseqatigiiffiit tassanga suliaqarnissami pikkorissartariaqarlutik.

CSRD-mi piumasaqaatit tunngavigalugit pingaarutilinnik **marloqiusamik misissueqqissaarneq**. Pingaarutilinnik marloqiusamik misissueqqissaarnermi suliffeqarfiit qulaajaanermikkut, tulliuuttut erseqqissarneqarnerisigut piujuartitsinissamut suliniutiminni immikkoortut suut salliunneqassanersut suliffeqarfiit erseqqissassavaat:

- 1) inunnit, avatangiisinit inuiaqatigiinnillu sumi annertunerpaamik sunniuteqarnerlutik,
- 2) piujuartitsinermut ESG-mullu naleqqiullugu aarlerinartut periarfissallu anginerit sumiinersut.

Taamaalilluni Europami suliffeqarfinni periuseq malinneqassaaq, soorluttaaq assersuutigalugu nunat tamalaat akornanni taarsigassarsisisartut pitsaaneruseqarnermi suleqatiginissaannut ammaassisoqassasoq. Pingaartitanik misissueqqissaarneq ingerlatseqatigiiffiit suliarereerpatigit, immikkoortut suut nalunaarusiorfigissallugit pingaaruteqarnerisut paasineqassaaq. Taamaalilluni niuernerimut tulluarnerusumik, aqqis-sugaanerusumik, nallersuunneqarsinnaanerusumillu suliffeqarfiit nalunaarusiorsinnaalissapput.

Tamatuma malitsigisaanik ingerlatseqatigiiffiit pingaarnertigit marloqiusamik misissueqqissaarnerup inerneranumut nalunaarusiornermik naleqqussartariaqarpaat, tassanilu avatangiisimut, inuiaqatigiinnut ileqqorissaarnermullu tunngasunik nalunaarusiortoqalerpat Europamiut piujuartitsinermut malitassai aallaavigalugit.

*Suliffeqarfiup inunnut, avatangiisimut, inuiaqatigiinnillu sunniutai kiisalu aningaasaqarnikkut imminut napatinniarnermi aarlerinaatit periarfissallu erseqqissarneqarlutik, CSRD-mi piumasaqaatit tunngavigalugit marloqiusamik misissueqqissaarnerup ingerlatseqatigiiffimmi atuutsilersinneqarnissaa siulersuisut qulakkiissagaat **naatsorsuutigineqarpoq**.*

*Aavatangiisimut, inuiaqatigiinnut ileqqorissaarnermullu tunngasunik nalunaarusiortoqalerpat ("ESG-mi qulequttat"), siulersuisut nalunaarusiortarnertik marloqiusamik misissueqqissaarnerit inernerimut, EU-llu piujuartitsinermut malitassai (ESRS - European Sustainability Reporting Standards) aallaavigissagai **naatsorsuutigineqarpoq**.*

Pujuartitsinerup, akisussaassuseqartumillu suliffeqarfinni pissuseqarnerup iluani EU-mi inatsisissami, misissueqqissaarnissaq tunngaviummik piumasaqaataavoq. Taassumap saniatigit misissueqqissaarneq ukkataralugu ukiut marluk missaasa ingerlanerini immikkut ittumik malitassaqaalissaaq, taassumallu malitsigisaanik CSRD-mik nalunaarusiortarnissami misissueqqissaarnermik suliaq naleqqulluni.

*Pujuartitsinermut, akisussaassuseqartumillu ingerlatsinerup iluani misissueqqissaarnissami ersarissumik suleriaaseqarnissaa siulersuisut qulakkeertassagaat **naatsorsuutigineqarpoq**.*

3. Eqeersimaartumik piginnittuuneq

Piginnittuunermut politikki nutaaq pillugu politikikkut isumaqatigiissut – 2023 – Eqeersimaartumik piginnittuuneq

Akulerutinnginnissamik isummamut sinaakkutit iluini Naalakkersuisut eqeersimaartumik ingerlatseqatigiiffinnut piginnittuusinnaasariaqarput. Aktianik piginneqatigiiffiit aningaasatigut naleqalernissaannut Naalakkersuisut tassuunakkut tapersersuissapput, ingerlatseqatigiiffillu pingaarnertut aqqissuussaanikkut sinaakkutissaannut siunertassaannullu isummorsolutik. Aktianik piginneqatigiiffimmik ingerlatsinermi pitsaaqutaasut sapinngisamik anguneqarnissaannut Naalakkersuisut peqataassapput. Akulerutinnginnissamik isuma piginnittuunermut politikki itisilerneqassaaq.

3.1. Akulerutinnginnissamut isuma

Naalakkersuisut piginnittut kiisalu ingerlatseqatigiiffiup siulersuisuisa qullersaqarfiatalu akornanni naleqquttumik ungasissuseqarnissaanik, akulerutinnginnissamik isuma tunngaveqarpoq. Imaappoq, Naalakkersuisut imaluunniit Namminersorlutik Oqartussat Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffianik nalinginnaasumik ingerlatsisinnaanatillu ingerlatsisariaqanngitsut.

Ingerlatseqatigiiffiit ataasiakkaat niuernikkut anguniakkat angunissaanut tamakkiisumik ukkataqarnissamut ingerlatseqatigiiffiit ataasiakkaat aqutsisuisa periarfissaqarnissaat akulerutinnginnissamut isuma illuatungaartigut qulakkeerinnaasaaq, illuatungaartigullu ingerlatseqatigiiffiit ataasiakkaat ingerlataannut atassuteqartunik politikikkut eqqarsaatigisassanik Namminersorlutik Oqartussat ukkatarinninnissaannik akulerutinnginnissamut isuma periarfissiissalluni.

Aktianik piginneqatigiiffiit pingaaruteqartumik suliaqarnerat pissutigalugu, inuiaqatigiit eqqarsaatigineqarnerat aallaavigalugu ingerlatseqatigiiffiit ingerlataasa qulakkeerneqarnissaat politikikkut tunngavissaqarluarpoq. Ingerlatseqatigiiffiit inuiaqatigiinnut naleqalersitsinerat patajaatsumik sinaakkuteqartitsinikkut, siunissamullu ungasinnerusumut pilersaarusiornikkut annertusineqassaaq. Paarlattuanik piginnittuunermut politikkip akuttunngitsumik taarserneqartarneratigut, erseqqissuunngitsunillu sinaakkuteqartitsinikkut inuiaqatigiinnut naleqalersitsineq annikillisinneqassaaq.

Taamaalilluni inuiaqatigiinnut pisariaqavissunik pisariaqartumik, patajaatsumillu ingerlatsinissamut akulerutinnginnissamut isuma qulakkeerinneqataasinnaavoq.

Akisussaaffiit ersarissumik agguarneqarnerat ersarissassallugu, taamaalillunilu ingerlatseqatigiiffiit namminneq piumasaqaataat, ingerlatseqatigiiffimmullu suna pitsaanerpaasoq aqutsisunit nalilerneqartoq aallaavigalugu ingerlatseqatigiiffiit ingerlanneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaa, immikkoortitsinissami siunertaavoq, tak. ingerlatseqatigiiffinnut inatsit.

Taamaalilluni aktiaatillip, ingerlatseqatigiiffiillu qullersaasa akornanni pitsaasumik, oqimaaqatigiittumillu atassuteqarnissamut akulerutinnginnissamut isuma aallaaviuvoq. Malittarisassiorneq, akisussaaffiillu agguataarneqarnerat taamatut oqimaaqatigiissitsinermi eqqarsaatigineqassaaq, illuatungaartigullu ingerlatseqatigiiffinnik inuiaqatigiinni politikikkut siunertaasoq isumagalugu. Naalakkersuisut piginnittut, siulersuisullu ingerlatseqatigiiffimmi qullersaaneramik immikkoortitsineq attatiinnarniarlugu, Namminersorlutik Oqartussani allaffissornikkut immikkoortortamit Naalakkersuisut sinnerlugit ulluinnarni, toqqaannartumillu ingerlatseqatigiiffiit aqutsisuinut ulluinnarni attaveqartumit isumagineqarpoq. Ingerlatseqatigiiffiup aktianik piginneqatigiiffiunini pissutigalugu niurneq tunngavigalugu ingerlatsinermik, aningaasatigullu

naleqarnerulersitsinissamik ukkataqarsinnaanissaa, Naalakkersuisullu imaluunniit naalakkersuisoqarfiit susassaqtut assigiinngitsut ingerlatseqatigiiffinnut tunngatillugu aqutsisutut inissinnginnissaat, taamatut aqqissuussinerup qulakkiissallugu siunertaraa.

3.2. Naalakkersuisut eqeersimaartumik piginnittuunerat

Naalakkersuisut aktiaatilittut ingerlatseqatigiiffiup pingaarnertigut aqunneqarnera ataatsimeersuarnermi toqqarneqarsimasunut siulersuisunut isumagisassanngortinnikuuaat. Naalakkersuisut ataatsimeersuarnermi pisortatigoortumik sunniuteqartarput, siulersuisulli siulittaasuata aktiaatilinnut sinniisumik akuttunngitsumik ataatsimeeqateqartarneratigut oqaloqatiginninnerit ataavartumik ingerlanneqartarput, matumani pingaartumik naapinnissaq tassanngaannartumik pisariaqaleraangat. Taamaaliornikkut aktiaatilik eqeersimaartumik piginnittuunerminik ingerlatsivoq.

Ataatsimeersuarnerit akornanni siulersuisut aamma Naalakkersuisut akornanni eqeersimaartumik oqaloqatigiinnerit ingerlanneqartarput, taamaalilluni naatsorsuutigisat ingerlaavartumik tulluarsarneqartarlutik. Tamanna ilaatigut "tupaallannartoqannginnissaa" pillugu tunngavimmik tunngaveqarluni. Oqaloqatigiinneq Naalakkersuisut siulittaasuata, taassumallu ingerlatsiviata akornanni ingerlanneqartarpoq, ataatsimeersuarnerillu akornanni eqeersimaartumik piginnittuunerup ilaatut ingerlatseqatigiiffiup aqutsisuinik ataavartumik oqaloqatiginnittoqartarluni.

Naalakkersuisut aamma ingerlatseqatigiiffiit akornanni attaveqatigiinneq ingerlatseqatigiiffiup pineqartup siulersuisuni siulittaasuata aamma Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfiani akornanni aallaaviatigut aallartinneqartarpoq, tassani Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfianni atorfilittat siuttuannit ingerlanneqartarluni. Saaffiginninnerit pillugit Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfiat Naalakkersuisut siulittaasuannut ataavartumik, naleqqutsillugulu nalunaaruteqartarpoq, siulersuisunilu siulittaasoq piginnittuunermit tunngasunik Naalakkersuisut Siulittaasuannik oqaloqateqarnissaminik kissaateqartillugu, ataatsimiinnerni tamani Naalakkersuisut siulittaasuannut ikiuuttarluni.

Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfiannut attaveqarnermut siulersuisut siulittaasuata akisussaavoq, suliassalli ingerlatseqatigiiffimmi allanut suliassanngortissinnaallugit, assersuutigalugu ukiup affaanut naatsorsuutini il.il. nassiussinermit atatillugu. Siulersuisuni ilaasortat, qullersaqarfik imaluunniit ingerlatseqatigiiffinni sulisut piginnittuunermit tunngatillugu Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfiannut toqqaannartumik atassuteqarpata, tamanna siulersuisut siulittaasuannik isumaqatigiissuteqarnikkut pisariaqarpoq.

Ingerlatseqatigiiffiit Naalakkersuisullu akornanni pisortatigoortumik attaveqatigiinnerit saniatigut, assersuutigalugu ukiumoortumik nalunaarusiornermit atatillugu Naalakkersuisut naatsorsuutigaat, ingerlatseqatigiiffinni Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartuni siulersuisut "tupaallannartoqannginnissaa" pillugu tunngavik aallaavigalugu Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfiat aqutugalugu Naalakkersuisut Siulittaasuata ilisimatinneqartassasoq.

"Tupaallannartoqannginnissaa" pillugu tunngavik ima paasineqassaaq, ingerlatseqatigiiffimmi pissutsit aningaasaqarnikkullu ineriartorneq pillugit Naalakkersuisut Siulittaasuata ilisimatilluartarnissaa siulersuisut qulakkeertariaqaraat. Taamaalilluni ilaatigut periusissiatigut annertuumik sunniuteqartussanik aalajangiinnerit imaluunniit aalajangiinnerit inuiaqatigiinnut, politikikkullu kinguneqarsinnaasut, assersuutigalugu ingerlatseqatigiiffimmut aarlerinarsinnaasut annertuumik allanngorneri, pingaarutillit pillugit soorlu ukiup affaanut imaluunniit ukiumut nalunaarusiat inernerit pillugit tusagassiorfinnut nalunaarutit, imaluunniit annertuumik ajornartorsuutini paasinnittoqarsimatillugu Naalakkersuisut Siulittaasuata siumut ilisimatinneqartassasoq naatsorsuutigineqartariaqartoq.

Suliamut aalajangersimasumut pisariaqartutigit Naalakkersuisut Siulittaasuata iliuuseqarsinnaatillugu, suliallu Naalakkersuisuni, isumaqatiginninniarfiusunilu suliap eqqartorneqarnissaa pisariaqartutut nalileneqartillugu eqqartorneqarsinnaatillugu, sapinngisamik piffissaagallartillugu ilisimatitsisoqartassaaq.

4. Sillimaniarneq

Piginnittuunermut politikki nutaaq pillugu politikkikkut isumaqatigiissut – 2023 – Sillimaniarneq

Qarasaasiakkut sillimanagerunissamut ersarissumik iliuusissamik pilersaarusiornissaannut ingerlatseqatigiiffiit pisussaaffilerneqassapput.

Tamatuma saniatigut ajunaarnersuaqarnissaanut, aningaasatigut ajornartoornissamut, pilersuiner-mi ajornartoornissamut, sorsuttutut iliornissanut il.il. ajornartoornernut upalungaarsimanissamut pilersaarutit eqeersimaartumik sulissutigineqassapput.

Pilersuinerup qulakkeerneqarnissaanut ingerlatseqatigiiffiit pingaaruteqarput. Ingerlatseqatigiiffinnut ataasiakkaanut kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarnikkut pilersuisussaataaneq malittarisassiinneqartarpoq, Naalakkersuisumiillu susassaqartumit isumaqatigininniutigineqartarluni. Kiffartuussinissamik isumaqatigiissusiorqartarmat Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiullu akornanni sullissineq pineqarpoq, tamannalu patsisaalluni kiffartuussinissamik isumaqatigiissut piginnittumit isumagineqassanngilaq. Pilersuinerup qulakkeerneqarnissaa akornuseqqunagu ingerlatseqatigiiffiit aningaasatigut illersorneqarsinnaasumik ingerlanneqarnissaannik illuatungeriit ersarilluinnartumik naatsorsuuteqarnerat, isumaqatigiissutitigut matumuunakkut erseqqissarneqarpoq.

4.1. Naalakkersuisut piginnittutut, susassaqartutullu akisussaasutut

Aallaaviatigut Naalakkersuisunit pigineqarneq ingerlatseqatigiiffinnut immikkut iluaquteqaranilu immikkut ajoquteqartoqartussaannngilaq, tak. assigiimmik atugaqarnissaq pillugu pingaarnertut tunngavik. Inatsisinut tunngatillugu tamanna aamma taamatulli ippoq. Taamaalluni inatsisit atuuttut eqqarsaatigalugit Naalakkersuisut oqartussatut sulinerminni, ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut aamma namminersortunit pigineqartut assigiimmik, kinaassusersiunngitsumillu pineqarnissaat anguni-artarpaat. Taamaattumik Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffiutiminni isumagisassat arlallit isumagikkajuttarpaat. Suliassat assigiinngitsut niuerner-mut tunngasuusinnaapput, ingerlatsinermilu politikkikkut eqqarsaatigisassaasinnaallutik. Assersuutigalugu ataatsimeersuarnerit, Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfiallu aqutugalugu oqaloqateqartarnikkut Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfia-ta piginnittuuneq isumagisaraa.

Naalakkersuisoqarfiit susassaqartut ataasiakkaat inatsisiliortarnermikkut, akuersissutinillu tunniussisarnermikkut malittarisassiornikkut oqartussatut suliaqarput. Tamatuma saniatigut piginnittut (inui-aqatigiit) assersuutigalugu pilersuiner-nik imaluunniit attaveqaatinik pisisar-lutik, kiffartuussinissamut isumaqatigiis-sutitigut il.il. Naalakkersuisoqarfiit susassaqartut ingerlatseqatigiiffinni sullinneqartuupput.

Taamaalluni Naalakkersuisut piginnittutut suliiannngillat, inatsisilli ingerlatseqatigiiffinnut atortuutinneqarnissaanni oqartussatut aamma akisussaallutik. Tamanna ingerlatseqatigiiffiit ingerlatsinerinut tunngasuteqarluni immikkoortortami politikkimut tunngasut siuarsarneqarnissaannik siunertaqarlutik inatsisinut nalinginnaasunut, aammali inatsisinut aalajangersimasunut atuuppoq.

Naalakkersuisut akisussaaffimmik sumik, sumi qaqugulu tigusinersut paasiuminartuutitsiniarluni erseqqissuutitsiniarlunilu, isumagisassanik assigiinngitsunik Naalakkersuisut isumagisaannik erseqqissumik immikkoortitsinissaq pisariaqarpoq.

Assigiingitsut taakkua ataqatigiissarneqanngippata imaluunniit sinaakkuserneqanngippata, Namminersorlutik Oqartussat iluanni eqqarsaatigisassat assigiingitsut akornanni akerleriittoqalerneranik, naggataatigullugu Namminersorlutik Oqartussat aamma Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffiisa soqutigisasaasa akornanni akerleriittoqalerneranik kinguneqassaaq.

4.2. Aarlerinartunik aqutsineq, suliffeqarfimmi nakkutillineq kukkuneruinerlu

Aarlerinartunik aqutsilluarneq, suliffeqarfiullu iluani nakkutilliilluarneq periusissiatigut, niuernikkullu aarlerinarsinnaasunut annikillisaaqataasarput. Ingerlatseqatigiiffiup periusissiamik toqqaanera pissusissami-soortumik mianernartoqartarpoq, mianernartullu taakkua suussusersineqarnissaat nalunaarutiginissaallu, naleqquttumillu iliuuseqarfigineqarnissaat pingaaruteqarluni.

Siulersuisut qullersaqarfiullu suliassaminnik pitsaanerpaamik suliaqarsinnaanissaanni, aarlerinartunik aqutsilluarneq, suliffeqarfiullu iluani nakkutillineq tunngaviupput. Taamaattumik aarlerinartunik aqutsilluortoqarnersoq, suliffeqarfiullu iluani nakkutilliilluortoqarnersoq paasiumallugu siulersuisut nakkutilliinissaat pingaaruteqarpoq.

Pingaarnertut periusissatigullu aqutsinermik isumagisaqarnermi saniatigut ingerlatseqatigiiffiup sulinerata isumannaatumik aqqissuunneqarnissaa qulakkiissagaat, taamalu aarlerinartunik aqutsinermut suliffeqarfimmilu nakkutilliinermut periutsinik pisarialinnik pilersitsisoqarsimanersoq siulersuisut nakkutigisagaat, Ingerlatseqatigiiffiit pillugit inatsisip § 115-iatigut aalajangersarneqarpoq.

Taamaalilluni suliffeqarfiup aarlerinartunik aqutsineranik siulersuisut eqqarsaatiginninnissaminnut pissaaffeqarput, imaappoq periusissiatigut aarlerinartut pingaarnerpaat, taamatullu suliffeqarfimmut aarlerinartut aalajangersarneqarsimasut. Taamaalilluni suliffeqarfiup aningaasaqarnikkut aarlerinartunik ingerlatseqatigiiffik *tamakkiisumik ilaannakortumiilluunniit qulaajaasassanersoq imaluunniit qulaajaasassannginnersoq* siulersuisut aalajangissavaat. Siulersuisut tamakkiisumik ilaannakortumiilluunniit qulaajaajumappata, ulluinnarni aqutsisut killiliussat suut iluini qulaajaassappat? Suliffeqarfik ataatsimut isigalugu inissisimaffimminik qanoq qulaajaasarnissaanut apeqqut ingerlatsinermut tunngavoq, aarlerinartunilli nammassinnaanermut, taamaalillunilu taamatulli aarlerinartut assigiingitsut, matumani aningaasap nalinganut, ernianut, aktianut, pappiaqqanut aningaasanik nalilinnut, atortussiassanut kiisalu akiitsorineqalersunik annaasaqarsinnaanermut (illuatungerisamit aarlerinartunik) pingaarnertut killiliussassat siulersuisut aalajangersassavaat, taakkualu ukiumoortumik nalunaarusiami nassuiaatigalugit.

Matumani aarlerinartut ataasiakkaat pingaarnerpaat suussusersinissaat pingaarnersiorneqarnissaallu tunngaviuvoq, taamaaliortoqarsinnaassappallu siulersuisut aarlerinartunut annerpaanut ataasiakkaanut tamanut tunngatillugu aqqiinnissamut suliniutit sorliit pingaaruteqarsinnaanerinik isumaliuteqarsimasariaqarlutik. Aarlerinartut annerpaat allattorsimaffiat ukiumut nutarterneqartassaaq, tamannalu suliffeqarfiup sillimmasiissutaannik ukiumoortumik misissuinermut atatillugu pisinnaalluni.

Niuernikkut aarlerinartut taaneqartut saniatigut, ingerlatsinikkut aamma aarlerinartoqarpoq, taakkualu pisuni assigiingitsorpaalunni qaqtigut pisarput, ajornerpaaffiinilu ajorluinnartumik kinguneqarsinnaasarlutik:

Ingerlatsinikkut aarlerinartut ilaatigut tassaapput IT-kkut ajalusoorneq, hackertinneq pinngitsaaliillunilu akiliisitsineq, peqquserlunneq akiliinikkullu peqquserlutsitsineq, paasissutissanik isertuussanik tillinneq, sulisunik pingaarutilinnik annaasaqarneq, tillinneq, allagaatinik eqqunngitsunik atuineq, inatsisilerinikkut allakkanik kukkunerit aamma assigiingisitsineq, akiliinikkut peqquserlutsitsineq, tunisassiornermik akisussaaffik, pisortat siulersuisullu akisussaaffii pillugit suliassat eqqartuussisutigoortut il.il.

Siulersuisut minnerpaamik ukiumut ataasiarlutik niuernikkut aarlerinartunik pingaarnerpaanik imaluunniit

*ingerlatsinikkut aarlerinartunik, ingerlatseqatigiiffiup periusissiatigut anguniagaannik piviusunnigortitsinissamut atasunik suussusersisassasut, pingaarnersuiisassasullu **naatsorsuutigineqarpoq.***

*Internetikkut saassunneqartarnermi kiisalu pisuni ajutoorfiusuni allani, tassunga ilanngullugu ajunaarner-suaqarnerani, aningaasaqarnikkut ajornartoornermi, pilersuinikkut ajornartoornermi, ajortumeeriniartoqarnerani, peqqarniisaarniartoqarnerani il.il. iliuusissatut pilersaarummik imalimmik upalungaarsimaner-mut siulersuisut pilersaarusiussasut **naatsorsuutigineqarpoq.***

4.3. Peqquserluttoqarsinnaanerani Nakkutillineq (Fraud Management)

Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffiini peqquserluttoqarnissaanut, allatigulluunniit unioqqutitsisoqarnissaanut pinaveersaataasinnaasumik, pitsaanerpaamillu qulakkeerinnissutaasinnaasu-mik annertunerusumik nakkutiginnittarnerit Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffiisa qulakkiissagaat, Naalakkersuisut kisimiillutik aktiaatilittut siunnerfilimmik sulissutigaat.

Naalakkersuisut 2022-mi Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffii qinnuigisimavaat, inger-latseqatigiiffiit ataasiakkaat kukkunersuiusumik avataaneersumik suleqateqarlutik (Fraud forensic spe-cialist) peqquserluttoqarsinnaanerani nakkutiginninnermut aqqissuussamik suliaqarneq aallartissagaat, atuutsilersillugulu. Ingerlatseqatigiiffiit aqutsisui ilisimatineqarsimapput, Peqquserluttoqarsinnaanerani Nakkutilliinermut kukkunersuiusiq avataaneersoq ingerlatseqatigiiffiup ukiumoortumik nalunaarusiaanik misissuisartumut attuumassuteqannginnissaa pingaaruteqartoq. Kukkunersuiusartut marluk suliaminnik im-minnut ikioqatigiissinnaaniassammata, aammali immikkut ataqatigiinngitsumik suliaqarsinnaaniassammata, taamaaliornikkullu Peqquserluttoqarsinnaanerani Nakkutilliinissaq, ingerlatseqatigiiffiullu ukiumoortumik naatsorsusuaa ukkatariumallugit periuseq tamanna toqqarneqarsimavoq.

Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiutaanni ataasiakkaani naatsorsuuserinermi peqquser-luttoqarnissaanut, imminut paarititanik peqquserluttoqarnissaanut, allatigulluunniit unioqqutitsinis-samut periarfissanik annikillisaanissaq siunertaralugu qaavatigut nakkutilliinissamik Peqquserluttoqarsin-naanerani Nakkutillineq qulakkeerisinnaassasooq Naalakkersuisut kissaatigilluinnarpaat. Taamaattumik Peqquserluttoqarsinnaanerani Nakkutillineq siunissami ingerlatseqatigiiffiit ingerlataanni ilaalissaaq. Peqquserluttoqarsinnaanerani Nakkutilliinermi suliat mamianartut, unioqqutitsinerit, soorlu ingerlatse-qatigiiffiup pigisaanik ingerlatsinikkullu pisussaaffinnik paarinerluinerit, taamaaliornikkullu ingerlatse-qatigiiffiit aarlerinartuunerinik takussutissamik aqutsinerit pilersitsinerillu pinngitsoortinnissaat siunertaa-voq. Atuutsilersitsineq, nalunaarusiortarnerlu Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfiata, ingerlatseqatigiiffiullu ataasiakkaat akornanni ataqatigiissaarneqassaaq.

Naalakkersuisut naatsorsuutigilluinnarpaat ingerlatseqatigiiffiit aqutsisuisa ingerlatseqatigiiffimmini Peqquserluttoqarsinnaanerani Nakkutilliinerup atuutsilersinnissaa, siunissamilu ingerlannissaa anguniar-lugu sulissuteqassasut, tamannalu aqutsisut ulluinnarni aqutsinerinut ingerlatseqatigiiffiullu tunisassior-neranut ilaalissasooq. Peqquserluttoqarsinnaanerani Nakkutillineq atuutilerpat, ingerlatseqatigiiffimmi aqutsisut suleriaatsinik taakkunanga ataavartumik suliaqalissapput, matumani Peqquserluttoqarsinnaa-nerani Nakkutilliinermi sammisat pingaarnarpaat pillugit Naalakkersuisunut ukiumoortumik ingerlatse-qatigiiffimmit malitseqartitsisoqartassallunilu nalunaarusiortoqartassalluni.

Ingerlatseqatigiiffinni Peqquserluttoqarsinnaanerani nakkutilliinermik ingerlatsineq aqqissuussaani-ku ingerlatseqatigiiffiup ulluinnarni aqutsisuisa akisussaaffigissavaat, pilersinneqarneranullu, matumani ukiumi naatsorsuusiortarfiusumi, ukiunilu tulluuttuni suliniutinik naammassisussatut pilersaarutigineqartunik aalajangersaaneq ilanngullugu, siulersuisut akuutinneqassallutik.

Peqquserluttoqarsinnaanerani nakkutilliinerup (Fraud Management Program) atuutsilersinnissaanut ilitersuutit tullinguuttut, Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffiutaasa angissusaat aallaavigalugit suliarineqarput. Taamaattumik Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffiutaat

eqimattanut marlunnut, ingerlatseqatigiiffinnut annernut akunnattunullu aamma ingerlatseqatigiiffinnut minnernut agguataarneqarput, tassani ingerlatseqatigiiffiit annerit akunnattullu, minnernit maleruagas-saqarnerullutik.

Aningaasaatit, kaaviiartitat sulisullu naapertorlugit agguaneq:

	Suliffeqarfiit minnerit:	Suliffeqarfiit anginerit/akunnatut:
<i>Aningaasaatit:</i>	0-44 mio. kr.-it	44 mio. kr.-it sinnerlugit
<i>Kaaviiartitat:</i>	0-89 mio. kr.-it	89 mio. kr.-it sinnerlugit
<i>Sulisut:</i>	0-50	50 sinnerlugit

Ingerlatseqatigiiffiit minnerit

Ingerlatseqatigiiffiit "minnertut" immikkoortinneqarsimasut suliarissarivaat:

- Aarlerinarsinnaasunik nalilersuineq - suliassaqarfiit peqquserluffiusinnaaffiunerusut
- Peqquserlutsaaliinissamut nakkutilleeriaatsinik atuuttunik suussusersinissaq
- Suliassaqarfinnik aarlerinartorsiorfiusinnaasunik aqqiissuteqarnissamut iliuusissatut pilersaarummik atuutilersitsineq aallartitsinerlu

Sulinerup annertussusaa ingerlatseqatigiiffimmi suliassaqarfinnut pingaarnerusunut atorpeqassaaq. Ingerlatseqatigiiffiit taakkua siunnersortitik iluaqutsiullugit Peqquserluttoqarsinnaanerani Nakkutilliinerisa (Fraud Management Programmiisa) angissusaaq, annertussusaallu nalilersussavaat, tassani aqqiissuusat peqquserlutsaaliinissamut tulluarsakkat nalilersorneqarnissaaq qulakkeerlugit.

Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfiata nalilersuina naapertorlugu suliassat suliarineqassapput, tassani ingerlatseqatigiiffiup ulluinnarni kukkunersuisui kisiisa peqataatinnaat naammangippat, immikkut ilisimasallit naleqquttut suliassanut peqataatinneqassallutik.

2022-mut naatsorsuutini saqqummiussinissamut atatillugu Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfianut nalunaarusiorneq aarlerinassutsimik nalilersuinerimik kiisalu peqquserlutsaaliinissamut nakkutilleeriaatsinik atuuttunik misissuinerimik imaqassaaq.

*Suliffeqarfimmi minnerusuni suliassaqarfiit, pissutsilluunniit aarlerinartorsiorfit iliuusissatut pilersaaruisiorfigineqassat **naatsorsuutigineqarpoq**. Ingerlatseqatigiiffimmi aqutsisut, siulersuisullu sulinerimip eqataatinneqartariaqarput, nalunaarutillu imarisai Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfianut tunniunneqartussanut isumaqataasariaqarlutik.*

Ingerlatseqatigiiffiit angisuut akunnattullu

Peqquserluttoqarsinnaanerani Nakkutilliinerupaallartinnerata ilagisaatut ingerlatseqatigiiffiit peqquserlutsaaliinissamut nakkutilleeriaasii atuuttut misissorluarneqartussaassapput. Taamatut misissuinerimip Forensic specialistit (pinerluttoqarsimaneranik immikkut ilisimasallit) ilanngunneqartariaqassapput. Suliassaqarfiit pissutsilluunniit aarlerinartorsiorfit ilisimareerneqarsimasinnaasut paasisaqarfigniarlugit, iliuusissatut pilersaarummik atuutilersitsisoqartariaqarlunilu aallartitsisoqartariaqarpoq.

Peqquserluttoqarsinnaanerani Nakkutilliinerup aqqiissuussanikkut suup tungaani atulersinneqarnissaanut ingerlatseqatigiiffimmi ulluinnarni aqutsisut, siulersuisullu peqataatinneqartariaqarput, tassunga ilanngullugu ukiumi naatsorsuuisiorfiusumi ukiumi tulluuttuni suliniutinik naammassisussatut pilersaarutigineqartunik aalajangersaaneq.

Suliat ingerlatseqatigiiffittut "minnertut" suliarineqartariaqarput, tassani ingerlatseqatigiiffiup ulluinnarni

kukkunersuisui kisiisa peqataatinniisaat naammanngippat Forensic specialistit suliani peqataatinneqarlutik.

Naalakkersuisunut, Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfianut ukiumoortumik nalunaarusior-tarneq, ukiumoortumik naatsorsuutiniq saqqummiussinermut atatillugu aarlerinassutsimik nalilersuiner-mik, peqquserluttoqarnissaanut pinaveersaataassallutik, paasisitsissallutillu ingerlatseqatigiiffimmi nakkutille-eriaatsit misissorneqarnerinik kiisalu suliassaqarfinnik imaluunniit pissutsinik aarlerinartorsiorfiusinnaasu-nik aaqqiissuteqarnissamut iliuusissatut pilersaarutiniq atuutsilersitassanik imaqartussaassaaq. Taassu-map saniatigut Peqquserluttoqarsinnaaneraniq Nakkutilliinerup atuutsilersinneqartup siuariartitsineraniq nassuiaasiortoqartussaassaaq, matumani pilersaarutaasumik suliat, taakkualu inerneru nassuiaasiorfigi-neqarnissaat ilanngullugu. Ingerlatseqatigiiffimmi ulluinnarni aqutsisut siulersuisullu suliner-mi peqata-atinneqartariaqarput, kingusinnerpaamillu ingerlatseqatigiiffiup nalinginnaasumik ataatsimeersuarnissaa qaammammik ataatsimik sioqqullugu Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfianut nalunaaruti-gineqartussanut isumaqataassallutik.

*Ingerlatseqatigiiffiit "angisuutut akunnattutullu" immikkoortinneqarsimasut, suliffeqarfinnut minne-rusunut innersuussutut malinnissaasa saniatigut, aqutsisut ilanngullugit inunnit aaqqiissuussameersunit peqataatitsilluni workshopertitsineq aallaavigalugu aarlerinassutsimik nalilersuissasut **naatsorsuutigi-neqarpoq**. Workshoppi immikkut ilisimasalinnit avataaneersunit aaqqiissuunneqassasooq eqqarsaatigine-qartariaqarpoq.*

4.4. Nalunaaruteqartarneq, kinaassutsimillu isertuussilluni nalunaaruteqartariaaseq (whistleblower ordning)

Naatsorsuutigineqarpoq,

- a) *siulersuisut ineriartornermut malinnaasinnaanissaat, aalajangigassanillu piffissaagallartillugu aala-jangiisinaanissaat siunertarlugu, pingaarnertut aarlerinarsinnaasunik kiisalu politikkinik, periut-sinillu il.il. akuersissutigineqarsimasunik malinninneq pillugit aqutsisut siulersuisunut ataavartumik nalunaaruteqartassasut, aamma*
- b) *ingerlatseqatigiiffinnut pinngitsooratik kinaassutsimik isertuussilluni nalunaaruteqartariaaseqarnis-sap ataaniingitsunut atatillugu siulersuisut, ingerlatseqatigiiffimmut aarlerinarsinnaasunik nakkuti-liiner-mi kinaassutsimik isertuussilluni nalunaaruteqartariaaseq ilaatinneqarsinnaanersoq eqqarsaati-gisariaqarpaat, pingaartumik ingerlatsiner-mi kingunerluutaasinnaasut, taamaaliortoqassappallu kinaassutsiminnik isertuussillutik nalunaaruteqartartut amerlassusaat pillugit siulersuisut ilisimatine-qartassasut.*

4.5. Kukkunersuisumut atassuteqarneq

Naatsorsuutigineqarpoq,

- a) *Kukkunersuisup siulersuisullu akornanni akuttunngitsumik attaveqatigiittarnissaq, paasisutisseeqati-giittarnissarlu siulersuisunit qulakkeerneqassasooq.*
- b) *Kukkunersuiineq pillugu isumaqatigiissut, tassungalugu atatillugu kukkunersuisup akissarsiaqarnissaa siulersuisut, kukkunersuisullu akornanni isumaqatigiissutigineqassasooq.*
- c) *Siulersuisut, pisariaqartinneqarpallu kukkunersuiner-mi ataatsimiititaliaq peqatigalugu qullersaqar-fimmit peqataasoqartinnagu ikinnerpaamik ukiumut ataasiarluni kukkunersuisumik naapitsisoqartas-sasooq. Suliffiup iluani kukkunersuisunut, taamaattoqarpat, taamaaqataanik tamanna aamma atuup-poq.*

4.6. Suliffiup iluani kukknersiueq

*Ingerlatseqatigiiffiup nakkutilliineranut, aarlerinartunillu aqutsineranut tapertaasussamik, nakkutilliisusamillu suliffiup iluani kukknersiusoqassanersoq ingerlatseqatigiiffinni angisuuni siulersuisut ikinnerpaamik ukiumut ataasiarlutik aalajangiisassasut, aalajangiinerlu tamanna ukiumoortumik nalunaarusiami aqutsisut nassuiaataanni tunngavilersorneqartassasooq **naatsorsuutigineqarpoq.***

5. Ingerlatseqatigiiffiit atanissaat, siunissaallu

Piginnittuunermut politikki nutaaq pillugu politikkikkut isumaqatigiissut – 2023 – Ingerlatseqatigiiffiit atanissaat, siunissaallu

Namminersorlutik Oqartussat qaqugukkut aktianik piginneqatigiiffimmik piginnittuunissaanik tungavissanik aalajangersaasoqassaaq. Ingerlatseqatigiiffiup immikkoortumut politikkikkut anguniagaat, qitiusumillu suliaasa nassuiaatigineqarnerat tungavigineqarsinnaapput. 4 Pilersuinissamut qulakkeerinnermut, attaveqaasersuutitut pingaarutilinnut, suliffissaqarnermullu politikkimut sanilliussilluni unammilleqatigiinnermut tunngasut nalilersorneqassapput. Inuiaqatigiinni ineriartorneq patsisigalugu ingerlatseqatigiiffiup pingaarnertut siunertai imaluunniit niuernerup ilaa inuiaqatigiinnut naleqqukkunnaarsimappata, politikkikkulluunniit aalajangiisoqartillugu, pisoq aallaavigilluinnarlugu misissueqqissaarnek tunuliaqutaralugu suliniutit arlallit aallartinneqarsinnaapput. Suliniutit tassaasinnaapput:

- Atorunnaarsitsineq
- Ingerlatseqatigiiffimmut allamut kattunneq
- Namminersortunngortitsineq (ingerlatsivik tamaat, ilaannaaluunniit)
- Kiffartuussinissamik isumaqatigiissutinik naliliineq

Siuliani allassimasut innersuussutigalugit allannguisoqassappat, piginnittuunermut politikki pillugu isumaqatigiinniarfiusussaasut isumasioqatigalugit ingerlatseqatigiiffiit siunissaat aalajangiiffigineqassapput.

Pilitikkikkut isumaqatigiissut naapertorlugu Naalakkersuisut tulluuttunik ataavartumik isummertassapput:

1. Piginnittuunermut tungavilersuutit. Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffimmik sooq piginnippat?
2. Ingerlatseqatigiiffimmik anguniagaq. Siunissami qaninnerusumi ungasinnerusumilu ingerlatseqatigiiffimmik Naalakkersuisut sunik anguniagaqarpat?
3. Ingerlatseqatigiiffik pillugu pingaarnertigut periusissiatigut sinaakkusiussat. Ingerlatseqatigiiffiup ineriartorneranut Naalakkersuisut sunik naatsorsuutigisaqarpat?

Ingerlatseqatigiiffinnut ataasiakkaanut siunissami qaninnerusumi, ungasinnerusumilu naatsorsuutigisat Naalakkersuisunit erseqqissarneqarnissaat, nassuiarneqarnissaallu pingaaruteqarpoq. Assersuutigalugu ingerlatseqatigiiffimmik suna anguniagaasoq erseqqissisillugu anguniagassaliortoqarsinnaavoq, anguniakanilluunniit naleqqussaasoqarsinnaalluni, taamaalilluni ingerlatseqatigiiffiup siumut sammisumik ingerlat-sinikkut iluatsittumik anguniakkat naammassinissai qulakkeerlugit.

6. Iluanaarutit pillugit politikki

Piginnittuunermut politikki nutaaq pillugu politikikkut isumaqatigiissut – 2023 – Agguagassarsiat pillugit politikki

Ingerlatseqatigiiffiit assigiinngitsorujussuummata, ingerlatseqatigiiffinnut tamanut atuuttussamik agguagassarsiat pillugit politikkiortoqarsinnaangilaq. Taamaattumik agguagassarsianik tunnius-sinerit aallaavittut ingerlatseqatigiiffiup ineriartorneranut kiisalu inuiaqatigiit ineriartornerinut ataqqissaartussanngorluit, agguagassarsiat pillugit politikkimut tunngatillugu piginnittuunermut politikkissami killiliussassanut ersarissunik piumasaqaatitaqassaaq. Ingerlatseqatigiiffiup akilii-sinnaassusaa, aningaasatigut pisariaqartitassai, pissutsillu allat ilanngullugit ingerlatseqatigiiffiup inuiaqatigiillu aningaasaqarnerat aqqissugaanerallu eqqarsaatigineqassapput. Ingerlatseqatigiiffiup ataatsimeersuarnerani agguagassarsiat pillugit politikki aalajangiiffigineqassaaq.

Tulliuttuni pitsaasumik oqimaaqatigiissitsinissaq eqqarsaatigalugu, qaqugukku agguagassarsianik tunniussisoqartarnissanut tunngavissaliortoqassaaq:

- Akinik annikilliliinikkut innuttaasunut iluaqutissanngorlugu ingerlatseqatigiiffiit iluanaarutitik atuisinnaassasut.
- Ingerlatseqatigiiffiit ingasaassilluni aningaasalersorneqassanngitsut
- Ingerlatseqatigiiffiit aningaasaqarnikkut inissisimanerat pilersaarutitigullu siunertaat apeqqutaatillugit ingerlatseqatigiiffiit akornanni assigiinngitsisoqarsinnaassasoq
- Ingerlatseqatigiiffiit pisariillisarneqarnissanut agguagassarsiasanut piumasaqaataasoq tunngavissaassasoq

Agguagarsiasatut akiliutaasinnaasuni ingerlatseqatigiiffiup inuiaqatigiillu aningaasaqarnikkut periusis-siallu eqqarsaatigisassat aallaavigineqartarput, tassunga ilanngullugit akiliisinnaassuseq, aningaasat pisariaqartilgassat pissutsillu allat, tamatuma kingunerisaanik ilaatigut piginnittuunikkut pissarsiasa aningaasatigut pissarsiasanut taamaallaat naatsorsorneqarneq ajorlutik. Sinneqartooruteqarnermi ingerlatseqatigiiffiup tunisassiat, kiffartuussinerillu inuiaqatigiinnut neqeroorutigisartakkani imaluunniit pisariaqartunik aningaasaliinissani akikillinissaannut periarfissarsiusaaq.

Namminersorlutik Oqartussat agguagassarsiat pillugit politikkiat ikorfartorniarlugu ingerlatseqatigiiffiit pillugit aningaasaqarnikkut anguniakkat aalajangersarneqassapput. Taakkununga assersuutigalugu ilaap-put iluanaarutissatut anguniakkat, aningaasaatit aqqissuunneqarnerat, niuernernullu attuumassuteqar-lutik anguniakkat allat. Anguniakkat taakkua saqqummiunneqarnerini siunertaavoq, ingerlatseqatigiiffinni sapinngisamik annertunerpaamik naleqalersitsinissap qulakkeerneqarnissaa kiisalu ingerlatseqatigiiffinnik Naalakkersuisut aningaasaqarnikkut nakkutilliinerinik tapersersuinissaq.

Ingerlatseqatigiiffinni ataasiakkaani pissutsit immikkut ittut, ingerlatseqatigiiffinnut ataasiakkaanut tama-nut saqqummiunneqarsimasuni aningaasaqarnikkut anguniakkani takuneqarsinnaapput, tassunga ilanngul-lugit:

- Iluanaarutissatut anguniagaq,
- aningaasat aqqissuunnissaannut anguniagat, aamma
- agguagassarsiat pillugit politiki.

Ingerlatseqatigiiffiup siulersuisui oqaloqatigalugit anguniakkat aallaaviatigut saqqummiunneqarput, ukui-

moortumillu Inatsisartunut nassuiaammi saqqummiunneqartarlutillu ataavartumik nutarterneqartarlutik.

Aningaasaqarnikkut anguniakkat siunissamut ungasinnerusumut naleqarnerulersitsinissamut tapersersuisapput, taamaattumillu tunngaviatigut ukiuni arlalinni anguniagassaasarlutik. Taamaattoq piffissaq atugas-saq anguniakkamut aalajangersimasumut, ingerlatseqatigiiffiillu inissisimaneranut nalilersorneqartarpoq.

Taamaalluni Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffii agguagassarsianit akiliutigineqartut ingerlatseqatigiiffinni aningaasaqarnikkut allanngoriartorneq, ingerlatseqatigiiffiillu sinneqartoorutaasin-naasunik atugassanngortitsinissamik aalajangiinerat apeqqutaatillugu missiliorneqartarput.

Iluanaarutinit agguagassaasinnaasut piginneqataanermi aallussinerup ilaattut ingerlatseqatigiiffiit oqalo-qatigalugit Naalakkersuisunit aalajangerneqartarput, ingerlatseqatigiiffiillu ataasiakkaat ataatsimeersuar-neranni tamanut saqqummiunneqartarlutik.

Namminersorlutik Oqartussat Aningaasanut Inatsisaanni kontomi pingaarnermi "10.13.10 Iluanaarutit, aktianik piginneqatigiiffinnit piginneqataassutit tunisinerillu" isertitassatut aningaasaliissutit aqqutigalugit iluanaarutit piviusunngortinneqartut, naatsorsuutigineqartullu aamma nalunaarutigineqartarput. Iluanaarutit pillugit naatsorsuutigisat aningaasanut inatsimmi siumut naatsorsorneqartarput. Taamaattorli ingerlatseqatigiiffiup angusai, siulersuisut inassutigisaat aamma angusat iliuuseqarfiginissaat pillugu ataatsimeersuarnermi aalajangiineq apeqqutaatillugu, ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit isertitassatut missiliorneqartut tamarmiusut ukiukkaartumik allanngorartarput.

Ingerlatseqatigiiffimmik pingaarnertut periusissiatigut aqutsinissamut siulersuisut akisussaaffeqarput, ulluinnarnilu aqutsineq qullersaqarfimmit isumagineqarluni. "Siulersuisut suliassaasa nassuiaataannik" taaneqarsinnaasumi, siulersuisut suliassaat akisussaaffiillu Ingerlatseqatigiiffiit pillugit inatsimmi § 115-imi ersarissarneqarput. Tassani allassimavoq, siulersuisut pingaarnertut periuseqarlutik aqutsinissaasa sania-tigut ingerlatsinermi aaqqissuussamik illersorneqarsinnaasumik ingerlatsinissaannik qulakkeerinnissasut, imaappoq tulluuttut nakkutigissallugit

- 1) ingerlatseqatigiiffiup aningaasatigut inissisimanera eqqarsaatigalugu naatsorsuutitut allattuisimaneq, naatsorsuutinillu saqqummiineq naammaginarsut,
- 2) aarlerinartunik aqutsinermut, suliffeqarfiillu iluani nakkutilliinermut suleriaatsinik pisariaqartunik piler-sitsisoqarsimanersoq,
- 3) ingerlatseqatigiiffiup aningaasaqarnikkut inissisimanera pillugu pisariaqartumik nalunaarusianik siuler-suisut ataavartumik tigusinarsut,
- 4) qullersaqarfiup suliassaminik pissusissamisoortumik, siulersuisullu najoqqutassiaat malillugit ingerlat-sinersoq kiisalu
- 5) ingerlatseqatigiiffiup aningaasaqarnikkut sillimanera qaqugukkulluunniit illersorneqarsinnaanersoq, tassunga ilanngullugu ingerlatseqatigiiffiup maannakkut siunissamilu pisussaaffiinik naammassisaqar-nissamut naammattumik akiliisinnaassuseqarnermoq, taamaallunilu siulersuisut aningaasaqarnikkut inissisimanermik qaqugukkulluunniit nalilersuinissaminut pisussaaffeqarlutik, aningaasatigullu sillima-nermi pigineqartut illersorneqarsinnaanerinik qulakkeeralutik.

Taamaalluni Ingerlatseqatigiiffiit pillugit inatsisip aalajangerpaa, siulersuisut tassaassasut ingerlatseqa-tigiiffimmik nakkutilliisussat, ulluinnarnilu aqutsisut (qullersaqarfik) nakkutigalugit kiisalu aqutsinissamut periusissaq pingaarneq isumagissagaat. Ingerlatseqatigiiffiup *aqunneqarneranut* siulersuisut periusissiamik pingaarnermik suliaqartussatut siulersuisut aktiaatilinnit toqqarneqartuusut Ingerlatseqatigiiffiit pillugit inatsimmi periuserineqartumi tunngavineqarpoq.

Siulersuisut pingaarnertut aqutsineq isumagissavaat, matumani pingaarutilinnik immikkullu ittunik aalaja-ngiinerit ilanngullugit. Ingerlatseqatigiiffiup qaqugukkulluunniit aningaasaqarnikkut sillimanerata illersor-neqarsinnaasumik ingerlannissaa, imaappoq minnerpaamik siumut ukiumut ataatsimut tigoraaannarnik naammattumik aningaasaateqarnissaa siulersuisut aamma akisussaaffigaat. Aningaasaatinik illersorne-

qarsinnaasumik sillimanissamut piumasaqaatip malitsigisaanik, ingerlatseqatigiiffiup maanna, siunissamilu pisussaaffii eqqarsaatigalugit tigoriaannarnik aningaasaateqarnissaa siulersuisut qaqugukkulluunniit qulakkiissallugu pisussaaffeqarput, tak. ingerlatseqatigiiffiit pillugit inatsimmi § 115, imm. 2 nr. 5.

Minnerpaamik ukiumi ataatsimi suli ingerlatiinnarnissaq tunngavigalugu ukiumut naatsorsuutit saqqummiunneqarnissaannik, ukiumut naatsorsuutit pillugit inatsimmi piumasaqaataasumut piumasaqaat atavoq, tak. ingerlatsinerup ingerlaannarnissaanut tunngavik. Tamatumani ingerlatseqatigiiffik ingerlanerlioraangat, pigisaallu pinngitsaaliisummik tuniniarneqartariaqaraangata ingerlatseqatigiiffiit pigisaat nalillit nalikinnerulingaatsiartarnerinik ilaatigut patsisaavoq.

Ingerlatseqatigiiffiup aningaasanik sillimateqarnissaanik siulersuisut nakkutilliisussaataapput, imaappoq tassanga pingaarutilimmik aktiaatilik nakkutilliisussaataangilaq. Tamatuma kingunerisaanik qullersaqarfiup siulersuisunut nalunaarusiaat aningaasanik tigoriaannarnik ajornartorsiuteqartoq takutitsippat, taava ingerlatseqatigiiffiup aningaasaatai tigoriaannaat qulakkeerniarlugit siulersuisut suliniuteqalissapput. Tamanna ilaatigut aktiaatilinnit allanilluunniit aningaasaliisunit nutaanik aningaasaliinikkut, matumani aningaaserivimmu akiitsornikkut imaluunniit allatigut akiitsornikkut ilanngullugu, qulakkeerneqarsinnaavoq.

Taamaalilluni ingerlatseqatigiiffimmi aningaasaatit siulersuisut eqqumaffigissavaat, imaapoq aningaasaatini naatsorsuineru ukiumut nalunaarusiami aningaasaatit, matumani sulinertigut aningaasaatit ilanngullugit, imaappoq tunisassat uninngasuutit, pisisartunit pisassat (pisassa qarfiit), ingerlatseqatigiiffiullu pisussaaffiisa (akiitso qarfiit) allanngorneri. Aningaasaatit tigoriaannaat ilungersunartumut inisseqqajaalerpara, aningaasatit tigoriaannaat piffissaalluartillugu aqqiiviginiarlugit iliuuseqartoqassaaq.

Siulersuisut aningaasanik tigoriaannarnik qulakkeernittussammata, akiliisinnaajunnaartoqassappat tamanna sioqqullugu ingerlatseqatigiiffiup aningaasaataanik tigoriaannarnik siulersuisut qulakkeerninniarlutik tamaviaaruteqarsimanersut, eqqartuussissuserisup akiliisinnaajunnaarnermik naatsorsuusiortussap nalilersuinnissaanik inatsisitigut kingunissaraa. Aktiaatillit tassunga akisussaasuunngillat, taakkua ingerlatseqatigiiffimmik aqutsinissamut, matumani aningaasat tigoriaannaat qularnarnissaat, aqunnissaallu ilanngullugit, siulersuisut qinersimammattigit.

Aningaasatit tigoriaannaat ineriartornerat siulersuisut aningaasaliisoq peqatigalugu oqallisigisariaqarpaat, matumani assersuutigalugu qaavatigut aningaasat pisariaqartinneqarnerisigut, assersuutigalugu nammineq aningaasaateqalernissaq imaluunniit aktiaatillimmik akisussaassuseqartumik taarsigassarsinissami. Siulersuisut "piffissaalluartillugu iliuuseqassapput", namminerlu aningaasaatit allallu aningaasaataat pillugit atavartumik nalilersuisassallutik (akiliisinnaaneq) Akerlianik imaangilaq ingerlatseqatigiiffik aningaasarpasuarunik sulisinneqanngitsunik erniaqanngitsunillu uninngasuuteqassasoq.

Taamaalilluni ingerlatseqatigiiffiup aningaasaqarnikkut sillimanera qaqugukkulluunniit naammaginaruunersuq siulersuisut atavartumik nakkutigissavaat.

*Aningaasaqarnikkut illersorneqarsinnaasumik sillimateqarnissap, naammattunillu aningaasaateqarnissap qulakkeerneqarnissaa siunertaralugu, ingerlatseqatigiiffiup aningaasaqarneranik siulersuisut atavartumik nalilersuisassasut, nalilersuinerlu ukiumut nalunaarusiami pisortaqatigiit nalunaarusiaatigut nassuiaatigineqartassasoq **naatsorsuutigineqarpoq.***

*Ingerlatseqatigiiffik innuttaasunut kiffartuussinissamik neqerooruteqartarsimappat, ingerlateqatigiiffik qanoq akigititanik appaasinnaaneranik siulersuisut nalilersuisassaut **naatsorsuutigineqarpoq.***

*Ingerlatseqatigiiffiup agguagassarsianut politikkia piginnittut aningaasaqarnikkut nalittorsaanissaannut oqimaaqatigiissasoq kiisalu ingerlatseqatigiiffiup siunissami niuerneruut periusissaanut aningaasalersuinissamut ikorfartuissasoq **naatsorsuutigineqarpoq.***

6.1 Taarsigassarsinissamut periarfissat akiitsullu pillugit periusissiaq

Namminersorlutik Oqartussat taarsigassarsinissamut periarfissaasa aamma ingerlatseqatigiiffiit taarsigassarsinissamut periarfissaasa akornanni ataqatigiittoqarpoq. Taarsigassarsisitsisartut akuttunngitsumik Namminersorlutik Oqartussat, ingerlatseqatigiiffiillu aningaasanik atortissallugit tatiginartuunersut ataatsimut isigalugit naliliisarput. Taamaattumik ingerlatseqatigiiffinni taarsigassarsiarineqartut, nunatta karsiata taarsigassarsinissamut, killuanullu, periarfissaanut sunniuteqartarput.

Ingerlatseqatigiiffiit akiitsoqaleraangata, taarsigassarsiat annertunerusumik isertitaqarnissamut periarfissiissasut naatsorsuutigineqartarpoq. Taarsigassarsinermi ajutoorutaasinnaasut siullermik ingerlatseqatigiiffiit ataasiakkaat akisussaaffigaat, ingerlatseqatigiiffiilli Namminersorlutik Oqartussanit pigineqarmata, ilaatigullu inuiaqatigiinnut pingaaruteqartunik pilersuisuummata tamanna aamma Namminersorlutik Oqartussanut ajutoorutaasinnaasarpog. Taamaattumik ingerlatseqatigiiffiup angissusianut naleqqiullugu ingerlatseqatigiiffiit annertuunik taarsigassarsiniartut, eqeersimaartumik piginnittuunerup ilaatut taarsigassarsinissaq sioqqullugu tamanna pillugu Naalakkersuisut ilisimatissavaat.

*Ingerlatseqatigiiffiup angissusianut naleqqiullugu annertuunik taarsigassarsiniartoqartinnagu ingerlatseqatigiiffiit piginnittunut ilisimatitsisassatut **naatsorsuutigineqarpoq.***

7. Siulersuisut

Piginnituunermut politikki nutaaq pillugu politikikkut isumaqatigiissut 2023 - Siulersuisunik katiterisarneq toqqaasarnerlu

Piginnaasat aalajangiisuulluinnartut tunuliaqutaralugit siulersuisuni ilaasortassanik toqqaasoqartassaaq. Tassuunakkut ingerlatseqatigiiffiit aqunneqarnerinut politikikkullu pigineqarnerinut innuttaasut tatiginnissinnaaniassammata isertuaatsuunissaq qulakkeerneqassaaq. Naligiissitaanermut inatsit atuuttoq naapertorlugu siulersuisuni ilaasortassanik toqqaasoqartassasoq illuatungeriit isumaqatigiipput.

Nunatsinni misilittakkat piginnaasallu kiisalu nunani assigiinngitsuni misilittakkat naleqquttumik akulerussimanissaat qulakkeerlugu, siulersuisunik katiterinermi assigiinngissuseq aallaavigineqassasoq qulakkeerneqassaaq. Nunarput pillugu ilisimasat, nunatsinnilu misilittakkat piginnaasatut pingaarutilittut isigineqarput. Siulersuisuni ataasiakkaani siulersuisuni siulittaasoq kiisalu ingerlatseqatigiiffiup qullersaqarfia nunarput pillugu ilisimasaqassasoq, nunatsinnilu misilittagaqarsimassasoq illuatungeriit aallaavittut kissaatigaat. Anguniagaq taanna ukiut tallimat ingerlanerini atuutsilersinneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Ingerlatseqatigiiffiit allanngujitsumik ingerlanneqarnissaat qulakkeerniarlugu, siulersuisuni ilaasortat allanngujaannissaat pingaaruteqarpoq. Siulersuisuni ilaasortat qinigaaffiat ukioq ataasiinnaatinnagu piffissami sivisuninngortinneqarneratigut tamanna anguneqassaaq. Qinigaallutik ilaasortaasut tamarmik, allatigut patsisissaqartinnagu aallaavittut sivisunerpaamik ukiuni arfineq-pingasuni ilaasortaasinnaassapput. Siulersuisuni siulittaasoq ukiuni tallimani siulersuisuusi-mappat, nutaamik siulerluisortaarnissamut pilersaarusiortoqassaaq. Siulersuisuni qullersaqarfimilu piffissaligaasumik malittariiginarmik taarsiisarnissaq nalinginnaasumik sulissutigineqassaaq.

Siulersuisuni siulittaasup isumasiorneqarneratigut, ataatsimeersuarnissarlu sioqqutingaatsiarlugu siulersuisuni piginnaasat katitigaanerit ukiut tamaasa nalilersorneqartassaaq. Tamanna tunuliaqutaralugu piukkunnaatilinnik ataavartumik misissuisarneq nukittorsarneqassaaq.

Naalakkersuisut sinnerlugit ingerlatseqatigiiffinni siulersuisunut qinigaasinnaasut kikkusinnaaneri Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfianni ataavartumik nalunaarsugaasarput. Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartuni ingerlatseqatigiiffinni siulersuisutut inissisimanissamut eqqarsaatigineqarnissamik kissaateqartut kikkulluunniit Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfiannut saaffiginnissinnaapput imaluunniit www.bestyrelser.gl-imi profilliorsinnaallutik.

7.1. Siulersuisunik nalilersuineq

Aktianik piginneqatigiiffinni aqutsisunut naleqqiullugu siulersuisut qitiusumik inissisimanerisa malitsigisaanik Naalakkersuisut kissaatigaat, siulersuisut ukiumut ataasiarlutik naliliiffigineqartassasut. Tamatumani ilaatigut siulersuisut piginnaasaqarnerat, suliaminnullu pikkorissuunerat, ingerlatseqatigiiffiillu ataasiakkaat ineriartornerinut siuttuusinnaanissaat qulakkeerniarneqarpoq.

Tassunga atatillugu ingerlatseqatigiiffiit ataasiakkaat periusissiatigut inissisimanerat, anguniagaallu eqqarsaatigalugit ingerlatseqatigiiffinni ataasiakkaani siulersuisut katitigaanerinik siulersuisuni siulittaasut,

Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfiat peqatigalugu ataavartumik eqqartuisarnissaat pingaaruteqarpoq. Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfiannik ataavartumik oqaloqateqartarnek ukiut tamaasa siulersuisunik nalilersuisarnernut tapertaassassaaq, taannaammat Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffiini tamani pitsaanerpaanik siulersuisoqarnissamut Naalakkersuisunut qitiusumik sakkussaq.

Ukiukkaartumik siulersuisunik nalilersuisarnerit ukiumi qaammatini kingullerni pingasuni Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfiannit suliarineqartarput, malitsigisaanillu siulersuisuni siulittaasup aamma Naalakkersuisut akornanni nalilersuilluni ataatsimiinnerit ukiup tulliani qaammatini siullerni pingasuni annerusumik inissinneqartarlutik.

Aaqqissuussamik siulersuisunik nalilersuisarnermi, immikkoortuni arlalinni ingerlatseqatigiiffinnik aqutsinerup nukittorsarnissaa siunertaavoq, pingaartumik siulersuisut pingaarnertigut naammassisaqarsinnaanerat, piginnaasatigullu katitigaanerat eqqarsaatigalugit. Tamatuma saniatigut siulersuisuni ilaasortat atasiakkaat angusimasaat kiisalu siulersuisut qullersaqarfimmut attuumassuteqarneri naliliiffigineqartarput.

Taamaalilluni siulersuisunik nalilersuisarnerit annerusumik siulersuisuni qanoq pitsaatigisumik suleqatigiit-toqarneranik, ingerlatseqatigiiffiillu unamminartunngortussanut naleqqiullugu siulersuisut piginnaasatigut eqqortumik katitigaanersut pillugu Naalakkersuisut nalilersuinerini sakkussatut atornerqartartoq.

7.2. Namminersorlutik Oqartussanit aktianik piginneqatigiiffiini siulersuisuni atorfilittanik atuneq pillugu

Namminersorlutik Oqartussani atorfeqartumik siulersuisuni ilaasortassamik atorfinitsitsisoqarnissaa pisariaqartinneqalissappat, siulersuisuni inissisimasussamik toqqaaneq ingerlatseqatigiiffiup suleqqinneranut naleqquttut nalilerneqartut pissutsit tunngavigalugit aamma/ imaluunniit pineqartup piginnaasai tunngavigalugit aallaaviatigut pisassaaq. Tassunga atatillugu ilitersuinissamut pinnaatitaaffik naapertorlugu aallaavittut nunatta karsianit akissarsisitsisoqartassaaq.

7.3. Siulersuisuni ilaasortat sulisunit toqqakkat

Ingerlatseqatigiiffiup angissusaa aaqqissugaaneralu apeqqutaatillugu, sulisunit toqqarneqartumik siulersuisuni ilaasortaqsinnaasarpog. Sulisunit toqqarneqartut siulersuisuni ilaasortat nassuiaat naapertorlugu ingerlatseqatigiiffimmi atorfinitsinneqarsimanertik pissutigalugu attaviitsuunngillat. Akerlianilli ingerlatseqatigiiffimmi pissutsinik immikkut ilisimasaqarput, taamaalillutillu ingerlatseqatigiiffimmut ilisimasaqarnerit atassuteqarnertillu pissutigalugu siulersuisuni aalajangiinerit pitsaanerunissaannut iluaqutaasinnaalutik.

Sulisunit toqqarneqarlutik siulersuisuni ilaasortat, ataatsimeersuarnermi toqqarneqartunik siulersuisuni ilaasortat allat assigalugit pinnaatitaaffeqarlutillu pisussaaffeqarput. Tassunga tunngatillugu sulisut sulisunit toqqarneqartumik siulersuisuni ilaasortanngorusullutik sassartut, sulisut sinnissaattulli illersugaanissaat ingerlatseqatigiiffimmi aqutsisunit qulakkeerneqassaaq. Siulersuisuni sulisut sinniisussaannik qinersinissamik ingerlatseqatigiiffiup nalunaarutiginninnerminut atatillugu qinigassanngortittut tamarmik sulisut pinnaatitaaffisigut illersugaanerat pillugu sulisut tamaasa ilisimatissavai, tamannalu qinersinerup ingerlanera pillugu nassuiaat Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfiata noqqaassutigissappagu ingerlatseqatigiiffimmit uppernarsarneqartassalluni.

Sulisunit toqqarneqartussanut siulersuisuni inissanut sulisunut qinigassanngortittunut tamanut taasinerit amerlassusii saqqummiullugit, taasinerup inenera Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfianut saqqummiunneqassaaq. Sulisut sinnissaat allanngussappat, ingerlatseqatigiiffiup Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfiat ataavartumik ilisimatitassavaa.

*Siulersuisut kimilluunniit siulersuisunut qinerneqarsimagunik pitsaasumik suleqatigiissasut **naatsorsuutigineqarpoq**. Siulersuisut avissaarsimanginnissaat tunngaviuvoq.*

7.4. Siulersuisuni nutaat aallartittussaattillugit

Siulersuisunut ilaasortanngorlaat aamma sulisunit qinerneqarlutik siulersuisunut ilaasortanngortut ingerlatseqatigiiffiup aaqqissugaaneraniq tigussaasunik ilisimasaqalernissaat, taamaalillutillu ingerlatseqatigiiffik paasisaqarluarfigissagaat aalajangiisuuvoq. Tamanna ilaatigut immikkoortortami aqutsisut immikkoortortaminnik oqaluttuartittarlugit, siulersuisunut ilaasortat nutaat ingerlatseqatigiiffimmi ininik tamanik alakkaanerisigut pisinnaavoq.

Ingerlatseqatigiiffiup angissusaa naapertorlugu, siulersuisunik nutaanik aallartitsineq assigiinngitsumik aaqqissuunneqarsinnaavoq. Taamaattooq ilaatigut immikkoortut pulaarneqartussat allassimallutik, ingerlatseqatigiiffiup immikkoortuini aqutsisut pisortallu kikkut ilaasortat naapissaneraat kiisalu siulersuisunut ilaasortanngoreernerup kingorna tamanna qaqugu pisinnaanersoq takussusiorneqarluni, aallartittussanut Ingerlatseqatigiiffik politikkeqaruni iluaqutaassaaq.

*Ingerlatseqatigiiffik siulersuisunut ilaasortanngorlaanut politikkeqassasoq **naatsorsuutigineqarpoq**, taamaalilluni qullersaqarfimmik nakkutilliilluarnissamut kiisalu ingerlatseqatigiiffiup periusissiatigut ineriartorneranut tapertaanissamut pisariaqartumik, siulersuisunut qinigaarlaat isernermi ingerlatseqatigiiffik pillugu naammattunik ilisimasaqarniassammata.*

7.5. Siulittaasoq, siulittaassullu tullia

Siulersuisut sulinerisa aaqqissuulluarnissaat, siulersuisut qullersaqarfillu tatiginartumik attaveqarnissaat kiisalu aktiaatilimmik allanillu soqutiginnittunik pingaarutilinnik pitsaasumik attaveqatigiinnissaq, siulersuisuni siulittaasup pingaarnertut suliaassaraa. Ukiumut ataatsimiiffissanik pilersaarummik inissitsiterineq, ataatsimiinnerni oqaluuserisassat ataatsimiinnernilu aqutsisuuneq, siulersuisuni siulittaasup suliaassaasa ilagaat.

Ingerlatseqatigiiffik pillugu ilaasortat ilisimasaminnik ataavartumik nutarterisarnersut itisiliisarnersullu kiisalu ilaasortat ataasiakkaat immikkut ilisimasaasa piginnaasaasalu ingerlatseqatigiiffimmut sapinngisamik pitsaanerpaamik iluaqutaasumillu atornerqarnersut siulittaasup aamma nakkutigissavaa.

*Siulittaasup peqannginnerani sulisussamik, allatigullu siulittaasup sunniuteqarluartumik siunersiupeqatiginissaanik siulersuisunut siulittaasup tullissaanik toqqaasoqassasoq **naatsorsuutigineqarpoq**.*

*Siulittaasup aamma siulittaasup tulliaata suliaannik, pisussaaffiinik akisussaaffiinillu allaaserinnittumik sulinissamut, suliaasanillu allaaserinnittoqassasoq **naatsorsuutigineqarpoq**.*

*Siulersuisut nalinginnaanngitsumik siulersuisut siulittaasuat immikkut ittunik suliakkerpassuk, matumanilu ulluinnarni aqutsinermut tunngasunik peqataaquppasuk **naatsorsuutigineqarpoq**.*

- a) tamanna pillugu siulersuisunit aalajangiiffigineqarsimassasoq, matumani siulersuisut pingaarnertut aqutsinerat atuuffiillu allanngunnginnissaasa qulakkeernissaanut maleruagassat ilanngullugit.
- b) pisumi tassani siulittaasup, siulittaasup tulliaata, siulersuisullu sinnerisa aamma qullersaqarfiup akornanni illersorneqarsinnaasumik suliat agguarneqarnissaat qulakkeerneqassaaq, aamma
- c) Ulluinnarni aqutsinermi siulittaasup peqataanissaa, taassumallu qanoq siviutiginissaa ingerlatseqatigiiffiup tusagassiorfinnut nalunaarutaatigut ilisimatitsissutigineqassasoq.

8. Ammasuuneq, isertuaatsuunerlu

Piginnittuunermut politikki nutaaq pillugu politikikkut isumaqatigiissut - 2023 - Ammasuuneq, isertuaatsuunerlu

Ingerlatseqatigiiffiup suliai aqutsinalu pillugit paasissutissat attuumassuteqartut saqqummiunneqartarnerisigut, Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffii sapinngisamik isertuaatsuussapput. Isumaqatigiissummi illuatungeriit isumaqatigiipput, pisortat aktianik piginneqatigiiffii paasitinneqarsinnaatitaanermut ilannguneqarnissaat pillugu suliaq aallartinneqassasoq. Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiisa ingerlatsinerat, unammillerneqarsinnaanerallu assigiinngitsorujussuummata sulinermi eqqarsaatigineqassaaq.

Tamatuma saniatigut illuatungeriit isumaqatigiipput, neqeroortitsinermi nunatsinnilu atugassarititaasunik atuinermi naleqquttumik ammasuunissaq isertuaatsuunissarlu qulakkeerumallugit, piginnertuunermut politikki suliniutinik ilanngussisoqassasoq.

Piginnittuunermik ingerlatsineq pillugu paasissutissat attuumassuteqartut nittartakkami (www.naalakkersuisut.gl), ataavartumik tamanut saqqummiunneqartarneri Naalakkersuisut isumagaat. Tamatuma kingunerisaanik siulersuisunut akissarsiat pillugit politikki, akissarsiallu qaffasissusii tamanut saqqummiunneqartarput, soorluttaaq ataatsimeersuarnernit ingerlanneqartunit imaqarniliat ataavartumik tamanut saqqummiunneqartarput. Tassunga ilanngullugu ingerlatseqatigiiffiit pillugit aalajangiiffiusut Naalakkersuisut ataatsimiinnerinit imaqarniliat tamanut saqqummiunneqartarput. Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffiinut tunngasunik pissutsinut pingaaruteqartunut tunngasunik tusagsiorfiit ataavartumik ilisimatinneqartarneri, Ingerlatseqatigiiffiit Allattoqarfiata isumagisarpai. Ingerlatseqatigiiffiit nalinginnaasumik ataatsimeersuarneri tamanut ammasuusarput. Tamatuma saniatigut periusisiatigut aalajangiinerit pingaarutillit kiisalu siulersuisuni ilaasortassanik toqqaanerit ataatsimeersuarnermi piginneqataasut oqaaseqarnerisigut tamanut ammasumik tunngavilersuiffiginissaat Naalakkersuisunit anguniarneqarpoq.

8.1. Ingerlatseqatigiiffiit pisussaaffii - ammasuuneq, isertuaatsuunerlu

Ingerlatseqatigiiffimmi soqutigisaqaqatigiit ingerlatseqatigiiffimmut tunngatillugu paasissutissanik assigiinngitsumik pisariaqartitsisarput. Taakkua ingerlatseqatigiiffimmi paasinninnerinut, attuumassuteqarnerinullu ilaatigut paasissutissat ingerlatseqatigiiffimmit tamanut saqqummiunneqartut annertussusaat, pitsaassusaallu apeqqaasarput.

Ingerlatseqatigiiffimmut soqutiginnittunut soorlu sulisut, sullitat, pilersuisut il.il. ataavartumik ingerlatseqatigiiffik pillugu, matumani ingerlatseqatigiiffiup ingerlatsinera, aningaasaqarnikkut inissisimanera kiisalu siunissami periarfissai ilanngullugit isummorsornissamut periarfissaqarnerinut isertuaatsuuneq tunngavivoq pingaaruteqartoq. Ingerlatseqatigiiffiup ingerlatsineri piumasaqaatai ajortumik inissinngikkaluarlugit, Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffii ingerlatseqatigiiffiup aqunneqarneranut tunngatillugu sapinngisamik annertunerpaamik paasiuminartuusariaqarput, paasissutissallu attuumassuteqartut sapinngisamik amerlanerpaat tamanut saqqummiunneqarlutik, taamaalilluni tusatsiakkat aallaavigalugit oqallinneq pitsaalionneqarluni.

Attaveqaqatigiinnikkut periusissiaq suliarilluagaasimasoq nutarterneqarsimasorlu paasissutissanik pitsaassuseqarluartunik tulluurtunik, tatiginartunik nutarterneqarsimasunillu piffissaq eqqorlugu tunniussi-

sinnaanerinut ingerlatseqatigiiffimmut iluaqutaasarput. Ingerlatseqatigiiffiup attaveqatigiinnissamut periusissiaa ilaatigut paasissutissat qanoq ittut tamanut saqqummiunneqarnissaannut kiisalu qanoq, qaqugu aamma kimut saqqummiussinerup pinissaanik imaqarpoq.

Isertuaatsuuneq aamma ingerlatseqatigiiffimmut soqutiginnittuniit, silarsuullu sinneraniit tatiginninnerup pigiinnarnissanut tunngaviuvoq pingaaruteqarluinnartoq. Tamanna aamma ingerlatseqatigiiffimmi akissarsiat qaffasissusiinut naleqqiullugu atuuppoq.

Isertuaatsuuneq ingerlatseqatigiiffiup aqutsisuini ikinngutilersornerit, ilaquuttallu salliutinneqarnerisa pinngitsoortinnissaanut naleqqiullugu aamma pingaaruteqarluinnarpoq, tassa assersuutigalugu aqutsisut ingerlatseqatigiiffimmi niueruteqarnerat pillugu isertuaatsuunerup ingerlatseqatigiiffik pilliutigalugu aqutsisuni ilaasortat aningaasatigut iluanaaruteqarsinnaanerit killeqartissinnaammagu.

Ingerlatseqatigiiffiit arlalissuartigut malittarisassanut ilaapput, suliasaqarfinni ukunani ikinngutinik sullis-sinertut taaneqartunut illersorneqarlutik:

- 1) illuliornermi sanaartornermilu immikkoortumi neqeroorutini piniartarnej
- 2) unammilleqatigiinnermi eqqarsaatigisassat, aamma
- 3) pissaaneqarnerusumik inissisimanermik atornerluisarnej. Tamatuma saniatigut ingerlatseqatigiiffiit siulersuisut akisussaasut nakkutilliinerisigut nioqqutissanik kiffartuussinernillu pisisarnerit toqqaan-nangitsumik malittarisassaqaartinneqarput.

*Attaveqatigiinnermut iliusissamik siulersuisut akuersissasut **naatsorsuutigineqarpoq.***

*Atortussat tamarmik Erhvervsstyrelsi aqqutigalugu pissarsiarineqarsinnaasut ingerlatseqatigiiffiup nittartakkamini tamanut saqqummiussissasoq **naatsorsuutigineqarpoq.** Taakku saniatigut suleriaaseq nittartakkami saqqummiunneqassaaq.*

*Tulliuttut ingerlatseqatigiiffiup nittartagaani nassaarineqarsinnaassasut **naatsorsuutigineqarpoq:***

- a) CSR-program pillugu paasissutissat, matumani SDG-mit ilanngussat ilanngullugit
- b) Peqquserluttuliornermut akiuinarnej pillugu ingerlatseqatigiiffiup politikkia
- c) Siulersuisut suleriaasiat kiisalu Erhvervsstyrelsimit paasissutissat.
- d) Sulisunik toqqaanissamut ingerlatseqatigiiffiullu taassuminnga atuinissaanut malittarisassat pillugit nassuiaat.
- e) Aqutsisut ataatsimiititaliaanik pilersitsineq, tassanilu ilaasortat kiisalu ukiumi kingullermi ingerlatat pillugit nassuiaat.
- f) Ukiunut kingullernut tallimanut ukiumoortumik nalunaarusiat akuerineqarsimasut.
- g) § 157b ukiunut kingullernut tallimanut ingerlatseqatigiiffimmit nalunaarutit aktiateqarluni ingerlatseqatigiiffiit pillugit inatsimmi § 2a-mi pineqartut,
- h) Ileqqoreqqusat atuuttut.
- i) Siulersuisuni ilaasortat qullersaqarfiillu kiisalu taakku piginnaasatigut tunngavii pillugit takussutis-siaq.
- j) Aaqqissuussaanerup ilusaa titartaganngorlugu.

Tamatumani saniatigut ingerlatseqatigiiffiup soqutigisaqatigiivini tatiginninniinnarnissamut ammasu-mik pissuseqarnej pingaaruteqartorujussuuvoq. Tamanna ingerlatseqatigiiffimmi akissarsiat inissisimane-rinut aamma atuuppoq.

*Ukiunut sulianut akissarsiat kiisalu agguaqatigiissinneri ukiumut nalunaarusiami siulersuisunut, quller-saqarfimmut kiisalu aaqqissuussamut tamarmut agguarlugit ilisimatitsissutigineqartassasut **naatsor-suutigineqarpoq.***

Ingerlatseqatigiiffiup aqutsisuini kammalaatersorneq pitsaaliorniarlugu ammasuuneq aamma aalajangiisuuvoq, uaniami assersuutigalugu ingerlatseqatigiiffimmik aqutsisut niueqatigiissinnaaneratt pillugu ammasuuneq, ingerlatseqatigiiffiup aningaasatai pilliutigalugit aqutsisuni ilaasortat aningaasanik iluaquteqarattarsinnaaneratt killilersinnaammagu.

Ukiumoortumik naatsorsuutit pillugit inatsimmi piumasarineqarpoq, ingerlatseqatigiiffiup qanigisallu akornanni nuussinerit annertuutt nassuiaattitigut ilisimatitsissutigineqatassasut. Taamaattorli ammasuuneq, tatiginassuserlu annerpaaq pilersinniarlugu nuussinerit tamaasa, imaappoq nuussinerit annertuutt kisiisa pinnagit tamaasa paasissutissinneqatassasut pisariaqartinneqarpoq.

Naatsorsuutigineqarpoq.

- a) *ingerlatseqatigiiffik siulersuisuni ilaasortanit (toqqaannartumik) imaluunniit qanigisamit (toqqaannanngikkaluartumik) kiffartuussinernik pisisassanngitsoq, matumani suliffeqarfinni siulersuisunutt ilaasortat imaluunniit qanigisat piginnittuutillugit ilanngullugu.*
- b) *Siulianiittoq apeqqutaatinnagu siulersuisunutt ilaasortat ingerlatseqatigiiffimmitt suliaassanik immikkutt ittumik neqerooruteqarsinnaapputt, tamanna siulersuisunitt oqaluuserineqarsimallunilu akuerineqarsimappatt, aatsaallu tamanna ammasumik oqaluuserineqarsimallutillugu kiisalu attuumassuteqannginnissamik immikkullu soqutigisaqarnermik malittarisassatt malinneqarsimappata.*
- c) *ingerlatseqatigiiffiup siulersuisunilu ilaasortat niueqatigiinneratt pissagaluarpat, toqqaannartumik toqqaannanngitsumilluunniit, ukiumutt nalunaarusiami allaaserineqartariaqarpoq.*

*Siulersuisuni ilaasortatt ataasiakkaatt aamma qullersaqarfiup immikkutt piginnaasait pillugit ukiumoortumik nalunaarusiami nassuiaasoqassasoq **naatsorsuutigineqarpoq**. Ukiumoortumik nalunaarusiaq siulersuisunitt ilaasortatt aamma qullersaqarfik pillugu paasissutissanik makkuninnga minnerpaamik imaqartariaqarpoq:*

- a) *Pineqartup atorfia ukiuilu*
- b) *Pineqartup allatigutt aqutsinermi suliait, tassunga ilanngullugit Kalaallit Nunaanni nunanilu allani suliffeqarfinni qullersaqarfinni, siulersuisunitt nakkutilliisoqarfinnilu atorfiit, aqutsisunitt ataatsimiititaliat ilanngullugit kiisalu suliffeqarfimmitt suliat pisariusutt, aamma*
- c) *Ilaasortatt ataasiakkaatt immikkutt piginnaasaatt*
- d) *Ilaasortatt siulersuisunitt/qullersaqarfimmitt piffissaq ilaasortanngorfia/atorfiniffia.*

*Siulersuisutt qasseriarlutik ataatsimiissimaneratt ukiumoortumik nalunaarusiami paasissutissiissutigineqassasoq **naatsorsuutigineqarpoq**.*

8.3. Ingerlatseqatigiiffiup tamanut ammasuunissaanut piunasaqaatit aalajangersimasut

Ingerlatseqatigiiffimmik, ingerlatseqatigiiffiup sulineranik, ingerlatseqatigiiffiullu ingerlanneqarneranut sinaakkutinik inuiaqatigiit paasinninnissananut periarfissiisumik ingerlatseqatigiiffiit nittartagaqassasut naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattumik paasisutissat tulliuttut ingerlatseqatigiiffiit nittartagaanni pissarsiarineqarsinnaassapput:

- Ukiunut kingullernut tallimanut ukiumoortumik nalunaarusiat akuerineqarsimasut
- Ukiuni kingullerni pingasuni ingerlatseqatigiiffimmit nalunaarutit
- Malittarisassat atuuttut
- Ilaasortat ataasiakkaat immikkut piginnaasatigut sutigut siulersuisunut tapersiinersut ukkataralugu, siulersuisuni ilaasortat qullersaqarfiullu piginnaasatigut tunuliaqutai pillugit takussutissiat
- Aaqqissuussaannermut diagrammi
- Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffiinut Najoqqutassat nassuiaateqarfiginissaannut immersuiffissaq immersorsimasoq akuerineqarsimasorlu

Naalackersuisut naatsorsuutigaat, Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffiisa ukiumoortumik nalunaarusiaat siulersuisunut ilaasortat, qullersaqarfimmiullu assiinik kiisalu taakkua piginnaasaat pillugit naatsumik nassuiaammik ilaqassasut. Taamatuttaaq qullersaqarfimmiunut agguataarlugu akissarsiaritit, bonuseqartitsisoqarsimappat taakkununga piunasaqaatit, tunuarnermi ajunngitsorsiat, assigisaallu ukiumut nalunaarusiami nassuiaatigineqassasut aamma naatsorsuutigineqarpoq.

